

Praktische cursus

Spelling

**M. Klein
M. Visscher**

Zesde druk

Noordhoff Uitgevers

Praktische cursus spelling

M. Klein
M. Visscher

Zesde druk

Noordhoff Uitgevers Groningen | Houten

Ontwerp omslag: Welmoet de Graaf/www.welmoet.nl

Omslagillustratie: Welmoet de Graaf/www.welmoet.nl

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13,
9700 VB Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

1 / 12

© 2011 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische veeleenvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, <http://www.reprorecht.nl>). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-83846-1

ISBN 978-90-01-79485-9

NUR 624

Woord vooraf

Woord vooraf bij de zesde druk

Alle oefeningen en toetsen van deze nieuwe druk van de *Praktische cursus spelling* zijn vervangen, net als alle krantenknipsels. Waar nodig is de theorie wat uitgebreider uitgelegd dan in de vorige druk. Bovendien zijn er samenvattingen opgenomen achter de eerste dertien hoofdstukken.

Met de laatste spellingverandering, die in 2005 is ingevoerd, is het beheersen van de Nederlandse taal in sommige opzichten bepaald moeilijker geworden en in veel opzichten veranderd. Dat geldt met name voor het wel of niet aan elkaar schrijven van woorden en voor de tussenklank *-en-*. Aan deze kwesties wordt in dit boek daarom extra aandacht besteed. Uiteraard gaan we uitgebreid in op de ‘klassieke’ spellingproblemen.

Het boek bestaat uit vijftien hoofdstukken. Niet voor niets beginnen we met de spelling van werkwoorden. Daarmee worden namelijk veel fouten gemaakt, bewijst de praktijk. Vooral wanneer een werkwoordsvorm niet herkend wordt als persoonsvorm of als voltooid deelwoord, gaan nogal wat taalgebruikers in de fout. Elk hoofdstuk bevat een oefening met werkwoordsvormen, dus steeds weer wordt de gebruiker hiermee geconfronteerd. Ook staan er in elk hoofdstuk een invuloefening en een corrigeeroefening met onderwerpen die al zijn bestudeerd in de voorgaande hoofdstukken. De hoofdstukken sluiten af met een toets die controleert of men de stof van het betreffende hoofdstuk onder de knie heeft.

Bij het boek behoort een website: www.praktischecursusspelling.noordhoff.nl, waar extra oefeningen over de stof van het hele boek zijn te vinden.

Als gebruikers staan ons voor ogen al degenen die de Nederlandse taal correct willen of moeten leren schrijven. Dat kunnen middelbare scholieren zijn, maar evengoed hbo- of universitaire studenten. Dat kunnen ook personen zijn die zich beroepsmatig geen spelfouten kunnen permitteren. Denk aan de schrijvende pers, maar ook aan juristen. Het boek is bovendien uitermate geschikt voor zelfstudie. In korte tijd kan de gebruiker zich de regels van de Nederlandse spelling eigen maken en controleren, door middel van het maken van oefeningen, of hij/zij de theorie in de praktijk kan toepassen.

Voor op- en aanmerkingen van gebruikers houden we ons van harte aanbevolen.

Maarten Klein
Mieke Visscher

Inhoud

1 Werkwoordsvormen 9

- 1.1 Stam van het werkwoord 10
- 1.2 Tegenwoordige tijd 10
- 1.3 Verleden tijd 13
- 1.4 Voltooid deelwoord 15
- 1.5 Tegenwoordige tijd of voltooid deelwoord? 16
- 1.6 Voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord 18
- 1.7 Engelse werkwoorden in het Nederlands 19
- 1.8 Lijst van Engelse werkwoorden (volgens het Groene Boekje) 22
 - Samenvatting 28
 - Toets 1 – Werkwoordsvormen 29

2 Meervoudsvorming 33

- 2.1 Meervouden op *-eren* 34
- 2.2 Meervouden op *-s* 34
- 2.3 Meervouden op *-en* 35
 - 2.3.1 Woorden op *-ee* 35
 - 2.3.2 Woorden op *-ie* 35
 - 2.3.3 Woorden op *-f* 35
 - 2.3.4 Woorden op *-s* 36
 - 2.3.5 Woorden op onbeklemtoond *-ik, -it, -es, -et* of *-el* 36
 - 2.3.6 Woorden op onbeklemtoond *-as, -is, -os* of *-us* 36
 - 2.3.7 Latijnse woorden op *-us* of *-um* 37
 - 2.3.8 Woorden die eindigen op een doffe *-e* 37
 - 2.3.9 Meervoud van functieaanduidingen met koppelteken 39
 - Samenvatting 40
 - Toets 2 – Meervoudsvorming 41

3 Aaneenschrijven van woorden 43

- 3.1 Samenstellingen en afleidingen 44
- 3.2 Getallen 48
- 3.3 Aardrijkskundige eigennamen 49
- 3.4 Voornaamwoordelijke bijwoorden 50
- 3.5 Van werkwoorden afgeleide zelfstandige naamwoorden 50
- 3.6 Scheidbaar samengestelde werkwoorden 50
- 3.7 Betekenisverschil aaneengeschreven en niet-aaneengeschreven 51
 - Samenvatting 55
 - Toets 3 – Aaneenschrijven van woorden 56

4 Trema 59

- Samenvatting 64
- Toets 4 – Trema 65

5 Apostrof 67

- Samenvatting 71
- Toets 5 – Apostrof 72

6 Vervangingsteken of -streepje 75

- Samenvatting 78
- Toets 6 – Vervangingsteken of -streepje 79

7 Koppelteken 81

Samenvatting 90
Toets 7 – Koppelteken 91

8 Hoofdletters 93

Samenvatting 102
Toets 8 – Hoofdletters 103

9 Verkleinwoorden 105

- 9.1 Woorden op *-a, -o, -u, -e, -i, -ine, -ee, -é, eau, -d* of *-y* 106
9.2 Woorden op *-ing* 108
9.3 Engelse leenwoorden 108
Samenvatting 110
Toets 9 – Verkleinwoorden 111

10 Naamvals vormen 113

- 10.1 Tweede naamval 114
10.2 Tweedenaamvals vormen *der, wier, des* en *wiens* 115
10.3 Oude naamvals vormen 115
Samenvatting 121
Toets 10 – Naamvals vormen 122

11 Alle(n)? Sommige(n)? 125

Samenvatting 129
Toets 11 – Alle(n)? Sommige(n)? 130

12 Het woordgeslacht 133

- 12.1 Vrouwelijk, mannelijk en onzijdig 134
12.2 Welke *de*-woorden zijn vrouwelijk? 135

- 12.3 Welke *de*-woorden zijn mannelijk? 135
12.4 Welke *de*-woorden zijn mannelijk én vrouwelijk? 136
Samenvatting 140
Toets 12 – Woordgeslacht 141

13 Tussenklanken in samenstellingen 143

- 13.1 Tussenklank *-s-* 144
13.2 De tussenklank *-e(n)-* 145
13.2.1 Eerste hoofdregel 145
13.2.2 Uitzonderingen op de eerste hoofdregel 146
13.2.3 Tweede hoofdregel 149
Samenvatting 153
Toets 13 – Tussenklanken in samenstellingen 154

14 Leestekens 157

- 14.1 Punt 158
14.2 Aanhalingstekens 158
14.3 Dubbele punt 158
14.4 Komma 159
14.4.1 De opsomming 159
14.4.2 De bijstelling 159
14.4.3 Aangesproken persoon 159
14.4.4 Interjectie 159
14.4.5 Niet-bijvoeglijke bijzinnen 160
14.4.6 Bijvoeglijke bijzinnen 161
14.5 Puntkomma 163
14.6 Vraagteken 163
14.7 Uitroep teken 164
14.8 Beletsel teken 164
14.9 Gedachtestreepjes 164
14.10 Haakjes 165
14.11 Accent 165
Toets 14 – Leestekens 169

15 Afbreken van woorden 171

- 15.1 Afbreken van niet-bastaardwoorden 172
- 15.2 Afbreken van bastaardwoorden 173
[Toets 15 – Afbreken van woorden 177](#)

Uitwerkingen van de oefeningen en de toetsen 178

Lijst van gebruikte woorden en uitdrukkingen 208

Over de auteurs 232

adellijke achtergrond. Zij hebben het geld voor onderhoud en kiezen echt uit liefde voor romantisch wonen in een eeuwenoud kasteel. Als bewoner wordt je onderdeel van die geschiedenis.”

hulp leidt alleen maar leidt tot hulpverslaving. Sanering is dringend gewenst. „Ik vrees dat ontwikkelingshulp in zijn huidige vorm meer schaadt dan baadt”, zei hij vanmorgen.

Het boek van Boekestijn is een

kreeg zestien maanden en moet zich onder toezicht van de reclassering laten stellen. De hoofdverdachte gaf de vrouw drugs en misbruikte en vermoorde haar. Daarna namen ze haar tas en portemonnee en staken het huis in brand.

daan, waarbij meer dan honderd illegale West-Afrikaanse vrouwen zijn aangetroffen. Vermoedt wordt dat er een hecht netwerk achter zit van pooiers en mensensmokkelaars. Bij de illegalen gaat het vooral om minderjarige meisjes.

tarisatie gemaakt? Hoe crisisbestendig ben je, financieel?

- Ik heb geen idee.
- Dat dacht ik al, en dat is dus de derde parallel tussen jou en die roekeloze en hebzuchtige types die je zo veroordeeld.

den, waarvan 6 voorwaardelijk. De vrouw zou 'een bijzonder talent' hebben om het vertrouwen van mensen te winnen. Ze speelde over een verhaal op de mouw over een erfenis die nog niet helemaal was afgewikkeld. Zelf had ze

co's zijn onderschat. Volgens sommigen wilde burgemeester Adolf Sauerland kostte wat het kost dat de Love Parade zou doorgaan. Daarmee wilde de provinciestad

„Mensen raakten vermoeid, gestressed, bewogen minder, relaties werden verstoord.” Sanadome was de uitlaatklep voor de vermoeide

venstad Duisburg 'Kulturhafen'. Bochum gelaste de editie van vorig jaar af, uit vrees voor de veiligheid van de deelnemers. Op de vorige Loveparade, in 2008 in Dortmund, kwamen 1,6 miljoen mensen af. Vooraf zei organisator Rainer Schaller trots dat hij in Duisburg een miljoen bezoekers verwachtte.

Zeker is dat het toestel problemen had met enkele meetinstrumenten, maar de precieze oorzaak van de crash is nooit achterhaalt. Nabestaanden dienen schadeclaims in.

veroordeelde hem tot 21 maanden voorwaardelijk. De 34-jarige slager vermoorde zijn 40-jarige vriend in februari vorig jaar. De man had gezegd dat hij ongeneeslijke kanker had en wilde sterven. De slager had beloofd zijn vriend te helpen.

Van de Kaa geeft ook schoonmaakadvies: „Schrob voortaan liever met groene zeep. Als er dan zo nodig geschrobt moet worden, want op gladde paadjes doen een paar handenvol scherp zand ook wonderen.”

1

Werkwoords- vormen

- 1.1 Stam van het werkwoord
- 1.2 Tegenwoordige tijd
- 1.3 Verleden tijd
- 1.4 Voltooid deelwoord
- 1.5 Tegenwoordige tijd of voltooid deelwoord?
- 1.6 Voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord
- 1.7 Engelse werkwoorden in het Nederlands
- 1.8 Lijst van Engelse werkwoorden (volgens het Groene Boekje)
Samenvatting

Voor het spellen van de werkwoordsvormen is het van groot belang te weten wat de stam is van het werkwoord en wat de persoonsvorm is. Dat leer je in dit hoofdstuk. Moet je nu een *-t* of juist een *-d* gebruiken voor het vormen van de verleden tijd en het voltooid deelwoord van een regelmatig werkwoord? Om daarachter te komen gebruiken we een oud hulpmiddel: *'t kofschip*. Er zijn werkwoorden met een voorvoegsel waarvan het voltooid deelwoord en de persoonsvorm op dezelfde manier worden uitgesproken, maar die verschillend worden gespeld. Het waarom wordt in dit hoofdstuk uitgelegd. Ten slotte worden de uit het Engels geïmporteerde werkwoorden besproken.

1.1 Stam van het werkwoord

Om het werkwoord in het Nederlands goed te kunnen spellen, moet je in de eerste plaats weten wat de stam van het werkwoord is. De volgende voorbeelden maken dat duidelijk:

	<i>Werkwoord</i>	<i>Werkwoordstam</i>
[1]	ruiken	ruik-
[2]	antwoorden	antwoord-
[3]	verhuizen	verhuiz-
[4]	hakken	hak-
[5]	haken	haak-
[6]	doen	doe

De stam van een werkwoord vind je dus door de uitgang *-en* eraf te halen, zoals [1]-[3] het duidelijkst laten zien. Bij [4] *hakken* is behalve de *-en* ook een van de *k*'s weggelaten. Die *kk* in *hakken* wordt geschreven om het contrast met *haken* [5] mogelijk te maken. De stam van *haken* is *haak-*. Hierdoor is er geen verschil in de klank *-a* van het hele werkwoord en de stam. Bij [6] wordt alleen een *-n* verwijderd om de stam te krijgen. Wanneer je hier namelijk *-en* zou verwijderen, verandert de klank van een *oe* in een *o*.

1.2 Tegenwoordige tijd

De persoonsvorm in een zin is het zinsdeel dat in een andere tijd gezet kan worden. In zin [1] is *snoeit* de persoonsvorm:

[1] Jan *snoeit* de rozen.

Deze zin staat in de tegenwoordige tijd. Door achter de stam van het werkwoord (*snoei-*) de uitgang *-de* te zetten kun je de tijd veranderen. De volgende zin staat in de verleden tijd.

[2] Jan *snoeide* de rozen.

We geven nog een paar voorbeelden van de tegenwoordige tijd:

[3]	<i>Enkelvoud</i>	<i>Meervoud</i>
	1e persoon: ik fiets/-	wij fiets/en
	2e persoon: jij fiets/t; fiets/- jij	jullie fiets/en
	u fiets/t; fiets/t u	u fiets/t
	3e persoon: hij, zij fiets/t	zij fiets/en

Laten we [3] eens nader bekijken. Achter de persoonsvorm met *ik* wordt niets geplaatst; vandaar het streepje. Na *hij* krijgt de persoonsvorm altijd een *-t* achter de stam. Met *jij* is het iets ingewikkelder: als *jij* voor de persoonsvorm staat, komt er een *-t* achter de stam, maar als *jij* achter de persoonsvorm staat, volgt er niets. De persoonsvorm heeft na de beleefdheidsvorm *u* (enkelvoud) dezelfde vorm als bij *hij*. In het meervoud volgt in alle gevallen na de stam *-en*, behalve na *u*; de persoonsvorm na *u* (meervoud) krijgt een *-t*: *u* maakt.

! In de tegenwoordige tijd kan de persoonsvorm uitsluitend een -t of -en krijgen.

! Er komt in de tegenwoordige tijd *nooit* een -d na de stam!

OEFFENING 1.1

Noem de stam van de volgende werkwoorden en vorm vervolgens zoals in [3] de tegenwoordige tijd ervan: *draaien, bukken, keren, knippen, happen, kamperen, dumpen, proberen, weigeren*.

Bij sommige werkwoorden, bijvoorbeeld bij *verhuizen*, komt de -t niet achter de 'echte' stam (dat is in dit geval *verhuiz-*), maar achter een stam waarin eerst de z wordt verhard tot s. Dus:

[4]	ik verhuis/-	wij verhuiz/en
	jij verhuis/t; verhuis/- jij	jullie verhuiz/en
	u verhuis/t; verhuis/t u	u verhuis/t
	hij, zij verhuis/t	zij verhuiz/en

Hetzelfde geldt voor werkwoorden waarvan de stam eigenlijk op een -v (bijvoorbeeld *wuiven*) eindigt: de -v wordt verhard tot -f:

[5]	ik wuif/-
	jij wuif/t
	enzovoort

Deze verharding is niet een aparte eigenschap van werkwoorden; ook bij zelfstandige naamwoorden vind je nooit een -z of -v aan het eind. We spellen dus altijd *huis* en *druif* en nooit *huiz* of *druiv*.

OEFFENING 1.2

Noem de stam van de volgende werkwoorden en vorm vervolgens zoals in [4] en [5] de tegenwoordige tijd ervan: *drijven, niezen, erven, reizen, peinzen, grazen, kapseizen, begraven, lezen, zalven*.

Denk steeds aan wat in de twee regels hiervoor gezegd is!

We hebben hiervoor uitgelegd, dat je de stam van een werkwoord vindt door van het volledige werkwoord -en af te halen. *Fiets-* is dus de stam van *fietsen*.

Nu zijn er werkwoorden waarvan de stam eindigt op een -d. *Antwoorden* is zo'n werkwoord: als je er -en afhaalt, krijg je *antwoord-* als stam.

De tegenwoordige tijd wordt bij deze werkwoorden op precies dezelfde wijze gevormd als bij de werkwoorden in voorbeeld [6]. Vergelijk:

<p>[6] ik fiets/-
jij fiets/t; fiets/- jij
u fiets/t; fiets/t u
hij, zij fiets/t
wij fiets/en
jullie fiets/en
u fiets/t
zij fiets/en</p> | <p>[7] ik antwoord/-
jij antwoord/t; antwoord/- jij
u antwoord/t; antwoord/t u
hij, zij antwoord/t
wij antwoord/en
jullie antwoord/en
u antwoord/t
zij antwoord/en</p> |
|--|--|

Ook bij werkwoorden als *antwoorden* komt er in de tegenwoordige tijd uitsluitend een *-t* of *-en* achter de stam (*antwoord-*). Dat *ik antwoord/-* geen *-t* krijgt, is dus om dezelfde reden als waarom *ik loop/-* geen *-t* krijgt: na *ik* krijgt de persoonsvorm nooit een *-t*, in alle gevallen!

Als de stam eindigt op *-t* (bijvoorbeeld *praat-*), dan plaatsen we daar niet nog eens een *t* achter: (hij) *praatt* wordt altijd (hij) *praat*.

De gebiedende wijs wordt gespeld als de stam van het werkwoord.
We schrijven dus:

Blijf hier, geef acht, word donateur, neem dit mee.

Wanneer achter de gebiedende vorm een onderwerp wordt genoemd, dan vervoegen we het werkwoord op de gewone wijze:

- [8] Beloof *jij* het me.
Verhuist *u* vandaag nog.

Een probleem kan ontstaan bij wederkerende werkwoorden, zoals: *zich wassen, zich herinneren, zich melden, zich vergissen, zich wenden*.
Bekijk de volgende zinnen:

- [9] Wend u tot de dokter.
Wendt u zich tot de dokter.

Hier moet *u* wel het onderwerp zijn, omdat *zich* het wederkerende uitdrukt. Je volgt de gewone regel: stam + *t*. Voorbeelden van andere wederkerende werkwoorden in de gebiedende wijs:

<p>[10] Was u elke ochtend.
Geef u op voor de
Italiaanse les.
Meld u bij de ingang.
Vergis u niet.
Wend u onmiddellijk tot
uw leverancier.
Schaam u niet voor uw
uiterlijk.</p> | <p>Wast u zich elke ochtend.
Geeft u zich op voor de
Italiaanse les.
Meldt u zich bij de ingang.
Vergist u zich niet.
Wendt u zich onmiddellijk tot
de leverancier.
Schaamt u zich niet voor uw
uiterlijk.</p> |
|---|--|

De oorzaak van de onduidelijkheid is gelegen in het feit, dat zowel *u* als *zich* de wederkerendheid van het werkwoord kunnen uitdrukken. Alleen het woord *u* kan echter ook het onderwerp zijn. Wanneer beide woorden worden gebruikt, moet *u* dus wel de functie van onderwerp hebben.
Er zijn enkele oude of formele uitdrukkingen die wel een *t* achter de stam van het werkwoord hebben:

- [11] Bezint voor u begint.
Komt allen tezamen.

OEFFENING 1.3

Noem de stam van de volgende werkwoorden en vorm vervolgens zoals in [6] de tegenwoordige tijd ervan: *wedden, schudden, raden, snijden, schelden, branden, zenden, landen, houden, broeden*.

OEFFENING 1.4

Vorm de juiste werkwoordsvormen in de tegenwoordige tijd.

- 1 Ramsey Nasr (worden) de nieuwe dichter des vaderlands.
- 2 Hij (debuteren) binnenkort.
- 3 Ramsey (schrijven) over elk poëtische onderwerp.
- 4 In haar nieuwe rubriek (beantwoorden) Lulu vragen van jeugdige lezers.
- 5 (Houden) jij van Brahms?
- 6 Hij (raden) jou aan naar huis te gaan.
- 7 Ik (worden) niet goed van die politici!
- 8 (Winden) jouw vader zich ook zo op over medische missers?
- 9 Liefde (overwinnen) alles.
- 10 (Houden) u toch niet van den domme!
- 11 (Houden) u zich toch niet van den domme!
- 12 (Geloven) u dat nou zelf?
- 13 Zo'n natuurramp (vinden) natuurlijk zelden plaats.
- 14 Het (gebeuren) nogal eens, dat politici hun excuses moeten aanbieden.
- 15 Vanmiddag (openen) Julius zijn nieuwe kapperszaak.

OEFFENING 1.5

Vorm de juiste werkwoordsvormen in de tegenwoordige tijd.

- 1 Hij (wuiwen) verliefd naar zijn vriendin.
- 2 Hij (antwoorden) niet meer.
- 3 Het vliegtuig (landen) op de Polderbaan.
- 4 De journalist (interviewen) de popzangeres.
- 5 Marlies (bekennen) dol te zijn op appelmoes.
- 6 Taco (verliezen) zijn geduld.
- 7 Zijn moeder (ontwikkelen) nieuwe producten.
- 8 Hij (beloven) beterschap.
- 9 Wat (bieden) jij voor die antieke stoel?
- 10 Wat (bieden) je vader voor die antieke stoel?
- 11 Ik (vinden) Chopin een genie.
- 12 (Vinden) jij Chopin een genie?
- 13 Zoiets (verzinnen) dat kind heus niet zelf!
- 14 Laura (verdraaien) de feiten.
- 15 De werkloze buurman (wennen) al aan zijn nieuwe omstandigheden.
- 16 Zij (wenden) zich tot haar cheffin.

1.3 Verleden tijd

De verleden tijd van regelmatige werkwoorden wordt gevormd door achter de stam *-te* of *-de* (in het meervoud *-ten* of *-den*) te plaatsen. We geven hiervan eerst een paar voorbeelden:

[1]	ik fiets/te	[2]	ik kam/de
	jij fiets/te; u fiets/te		jij kam/de; u kam/de
	hij, zij fiets/te		hij, zij kam/de
	wij fiets/ten		wij kam/den
	jullie fiets/ten; u fiets/te		jullie kam/den; u kam/de
	zij fiets/ten		zij kam/den

Bij *u* krijgt de persoonsvorm altijd *-te* of *-de*. We zeggen of schrijven nooit *u fietsten*, ook al verwijzen we met *u* naar een groep mensen. Onthoud:

! In de verleden tijd krijgen de regelmatige werkwoorden na de stam de uitgang *-te(n)* of *-de(n)*.

OEFENING 1.6

Noem de stam van de volgende werkwoorden en vorm vervolgens zoals in [1] en [2] de verleden tijd ervan: *bereiden, vormen, roeren, klussen, voltooiën, maken, pesten*.

Bij werkwoorden als *reizen* en *snuiven* komt de verledentijdsuitgang *-de* achter een stamvorm waarin de slotklank verhard is tot respectievelijk *s* en *f*: (ik) reis/de, ik gnuif/de.

OEFENING 1.7

Noem de stam van de volgende werkwoorden en vorm vervolgens de verleden tijd ervan: *leven, beroven, durven, verbazen, streven, doven, niezen, vrezén, vergrijzen, kokhalzen*.

Bij werkwoorden als *antwoorden* eindigt, zoals we hiervoor al gezien hebben, de stam op een *d*: antwoord-. De verledentijdsuitgang *-de(n)* wordt bij dergelijke werkwoorden achter deze stam geplaatst:

[3]	ik antwoord/de
	jij antwoord/de; u antwoord/de
	hij, zij antwoord/de
	wij antwoord/den
	jullie antwoord/den
	zij antwoord/den

Eindigt de stam van een werkwoord op een *t*, dan wordt de verleden tijd gevormd door de uitgang *-te(n)* achter deze stam te plaatsen:

[4]	ik haat/te
	jij haat/te; u haat/te
	hij, zij haat/te
	wij haat/ten
	jullie haat/ten
	zij haat/ten

OEFENING 1.8

- a** Noem de stam van de volgende werkwoorden en vorm vervolgens de verleden tijd ervan: *troosten, barsten, bloeden, vervreemden, groeten, bietsen, zetten, benutten*.
- b** Vorm voor alle personen (1e, 2e en 3e persoon enkelvoud en meervoud) de tegenwoordige en de verleden tijd van: *spotten, twisten, berusten, pleuren, wensen, heersen, plassen, dansen, morsen, kalmeren, vieren, scannen, slepen, kamperen, stappen, bibberen, shockeren*.

OEFENING 1.9

Zet het werkwoord in de juiste tegenwoordige- en verledentijdsvorm.

- 1 Hij (staan) erop, dat je mij de waarheid (vertellen).
- 2 Ik (horen) dat zij met wiskundige problemen (tobben).
- 3 De bioloog (onderscheiden) zangvogels en watervogels.
- 4 De groene specht (lachen) in de lentezon.
- 5 Sammy (verscheuren) het staatslot.
- 6 De beklagde (ontkennen), dat hij Sieneke op haar woord (geloven).
- 7 Wanneer (vergaderen) het nieuwe bestuur?
- 8 Zijn vrouw (doorgronden) zijn geheimen in een fractie van een seconde.
- 9 Waar (publiceren) hij dat artikel?
- 10 Ik (vermoeden) dat hij Xander wel (kennen).
- 11 Femke (kletsen) aan de bar.
- 12 Zelfs de braafste leerling (spijbelen) wel eens.
- 13 Het vliegtuig (zweven) boven de heuvels.
- 14 Tijmen (herinneren) zich haar niet meer.
- 15 Geld (interesseren) mij niet.
- 16 Het (bevreemden) mij dat Harrie Mondriaan niet (bewonderen).
- 17 Thijs (wieden) graag onkruid.
- 18 Maarten (rooien) de oude bomen.
- 19 De wethouder (kwetsen) de burgemeester.
- 20 Kane (ronden) zijn optreden af.

1.4 Voltooid deelwoord

In de volgende voorbeelden is het werkwoordelijk gezegde cursief gedrukt:

- [1] Leander *heeft* Marieke *gekust*.
- [2] Zij *hadden* hun laatste succesnummer *gespeeld*.

In beide gevallen bestaat het werkwoordelijk gezegde uit een persoonsvorm in de vorm van een hulpwerkwoord (*heeft, hadden*) en een zelfstandig werkwoord in de vorm van een voltooid deelwoord. In deze paragraaf gaat het om de spelling van dit voltooid deelwoord.

In [1] eindigt het voltooid deelwoord op een *-t*, in [2] op een *-d*. Waarom? De verledentijdsvorm van een werkwoord als *kussen* wordt gevormd door achter de stam *-te(n)* te plaatsen: *ik kuste, jij kuste, hij kuste* enzovoort.

Als de verledentijdsvorm *-te(n)* krijgt, is de laatste letter van het voltooid deelwoord eveneens een *t*: *ge-kus-t*.

Bij *spelen* verschijnt in de verleden tijd de uitgang: *-de(n)*: *ik speelde, jij speelde* enzovoort. Het voltooid deelwoord krijgt daarom ook een *d*: *ge-speel-d*.

De hiervoor beschreven methode gaat ervan uit, dat je precies weet of een werkwoord *-te* of *-de* krijgt. In de meeste gevallen zal dit ook wel zo zijn:

niemand zal *kusde* of *speelte* vormen. Maar soms kun je hierover onzeker zijn. Voor dergelijke gevallen bestaat er een ezelsbruggetje: 't *kofschip*. Als de stam van het werkwoord eindigt op een van de cursief gezette letters (de *i* en *o* tellen niet mee; de *ch* vormt één klank) krijgt het werkwoord in de verleden tijd *-te* en dus een *t* in de voltooiddeelwoordsvorm:

[3] *kuchen*, stam *kuch-*, dus *kuch/te*, dus *ge-kuch-t*.

Bij twijfel tussen (ik) *grijns/de* of (ik) *grijns/te*, ga je op dezelfde wijze te werk: *grijnzen*, stam *grijnz*, de *z* zit niet in 't *kofschip*, dus de verleden tijd wordt *grijns/de* en het voltooid deelwoord *gegrijnsd*.

OEFENING 1.10

Vorm het voltooid deelwoord van: *calculeren*, *peinzen*, *piekeren*, *pleiten*, *bonzen*, *schreeuwen*, *proeven*, *trouwen*, *kapseizen*, *testen*, *knippen*, *hijgen*, *roeien*, *maaien*, *verdrogen*, *waken*.

OEFENING 1.11

Vorm van de werkwoorden in oefening 1.10 nu ook de tegenwoordige tijd en de verleden tijd.

Wat we hiervoor gezegd hebben, geldt alleen voor zogenoemde regelmatige (zwakke) werkwoorden. Er is echter ook een groot aantal onregelmatige (sterke) werkwoorden in onze taal. Van verreweg de meeste van deze laatste groep eindigt het voltooid deelwoord op *-en*: *geschreven*, *genomen*, *gestolen*, *gegeven*. Bij deze werkwoorden doet zich het probleem *-t* of *-d* dus niet voor.

1.5 Tegenwoordige tijd of voltooid deelwoord?

Het voltooid deelwoord van regelmatige werkwoorden bestaat meestal uit het voorvoegsel *ge-* + stam van het werkwoord + *-t* of *-d* (*ge* + *fiets* + *t*, *ge* + *droom* + *d*). Maar soms wordt het voltooid deelwoord niet op die manier gevormd. Die werkwoorden beginnen bijvoorbeeld met *be-* (*berechten*), *ver-* (*verdraaien*) of *ont-* (*ontglippen*). Of ze beginnen al met *ge-*, zoals het werkwoord *geloven*. De voltooide deelwoorden van deze werkwoorden zien er zo uit:

- [1] Wij hebben hem berecht. (niet *geberecht*)
- [2] Hij heeft ons verhaal verdraaid. (niet *geverdraaid*)
- [3] Hij is de politie ontglipt. (niet *geontglipt*)
- [4] Hij heeft alles geloofd. (niet *gegeloofd*)

Doordat deze voltooide deelwoorden het voorvoegsel *ge-* missen, lijken de tegenwoordige tijd en het voltooid deelwoord dus heel veel op elkaar, zoals in [5] en [6]:

- [5] Zoiets gebeurt vaak (onvoltooid tegenwoordige tijd van het werkwoord *gebeuren*).
- [6] Zoiets is vaak gebeurd (voltooid tegenwoordige tijd; *gebeurd* is het voltooid deelwoord van het werkwoord *gebeuren*).

! Je kunt gemakkelijk controleren of iets werkelijk een voltooid deelwoord is. Dan moet er namelijk altijd een vorm van hebben, zijn of worden bij staan.

In [6] staat een vorm van het werkwoord *zijn*, namelijk *is*. In [5] is er geen vorm van *hebben*, *zijn* of *worden* aanwezig, dus daar is *gebeurt* geen voltooid deelwoord.

Ook zogenoemde onscheidbaar samengestelde werkwoorden krijgen als voltooid deelwoord geen voorvoegsel *ge-*. Het verschil tussen scheidbaar samengestelde werkwoorden en onscheidbaar samengestelde werkwoorden kunnen we het duidelijkst uitleggen aan de hand van de werkwoorden *overdrijven* ('iets erger voorstellen dan het is') en *overdrijven* ('voorbijzweven'). Het eerste werkwoord is onscheidbaar, het tweede scheidbaar:

- [7] Jan overdrijft.
[8] De wolken drijven over.

De voltooiddeelwoordsvormen van deze werkwoorden zijn respectievelijk:

- [9] Jan heeft overdreven. (onscheidbaar, zonder *ge-*)
[10] De wolken zijn overgedreven. (scheidbaar, met *ge-*)

Andere voorbeelden van onscheidbaar samengestelde werkwoorden zijn *volharden* (voltooid deelwoord: *(hij heeft) volhard*), *ondergaan* (voltooid deelwoord: *(hij heeft die operatie lijdzaam ondergaan)*), *ondertekenen* (voltooid deelwoord: *ondertekend*), *weerspiegelen* (voltooid deelwoord: *weerspiegeld*).

OEFFENING 1.12

Geef aan wat de juiste vorm is van het werkwoord dat tussen haakjes staat. Zet de oneven zinnen in de tegenwoordige tijd.

- 1 Hij (bekennen) de diefstal.
- 2 Hij heeft de diefstal (bekennen).
- 3 Zijn bedrijf (ontwikkelen) het perfecte anti-inbraaksysteem.
- 4 Zijn bedrijf heeft het perfecte anti-inbraaksysteem (ontwikkelen).
- 5 Wanneer (beantwoorden) jij die e-mail?
- 6 Wanneer heb jij die e-mail (beantwoorden)?
- 7 Bea (vergissen) zich lelijk in Jan.
- 8 Bea heeft zich lelijk in Jan (vergissen).
- 9 Gerrit-Jan (geloven) in mijn project.
- 10 Gerrit-Jan heeft in mijn project (geloven).
- 11 De binnenlandse politiek (beleven) roerige tijden.
- 12 De binnenlandse politiek heeft roerige tijden (beleven).
- 13 Sven (verbeteren) zijn persoonlijk record.
- 14 Sven heeft zijn persoonlijk record (verbeteren).
- 15 Natuurlijk (ontkennen) hij zijn relatie met Diana.

- 16 Natuurlijk heeft hij zijn relatie met Diana (ontkennen).
- 17 Frederiek (ontkleden) zich in het pashokje.
- 18 Frederiek heeft zich in het pashokje (ontkleden).
- 19 Waarom (beschermen) hij zijn partner toch zo?
- 20 Waarom heeft hij zijn partner toch zo (beschermen)?
- 21 John (overbruggen) die periode met een lening.
- 22 John heeft die periode (overbruggen) met een lening.
- 23 Mark (voorspellen) een klinkende overwinning.
- 24 Mark heeft een klinkende overwinning (voorspellen).
- 25 Wat (gebeuren) er met die oude tafel?
- 26 Wat is er met die oude tafel (gebeuren)?
- 27 De gijzelaar (volharden) in zijn eisen.
- 28 De gijzelaar heeft in zijn eisen (volharden).
- 29 (Wennen) u al aan uw nieuwe woonplaats?
- 30 Bent u al aan uw nieuwe woonplaats (wennen)?

1.6 Voltooid deelwoord als bijvoeglijk naamwoord

Bijvoeglijke naamwoorden zijn woorden die iets zeggen over zelfstandige naamwoorden:

- [1] het *mooie* huis
- [2] het *vlotte* meisje

Huis en *meisje* zijn zelfstandige naamwoorden. Van de zaken waarnaar deze woorden verwijzen wordt gezegd, dat zij respectievelijk *mooi* en *vlot* zijn. *Mooi* en *vlot* zijn bijvoeglijke naamwoorden. Ook voltooid deelwoorden kunnen gebruikt worden als bijvoeglijke naamwoorden.

- [3] de *geschrobde* vloer
- [4] een *gemiste* kans
- [5] het *gebraden* haantje

Het deelwoord van het regelmatige werkwoord [3] en [4] wordt dus verbogen alsof het een gewoon bijvoeglijk naamwoord is. In deze gevallen is het niet nodig te dubben over de vraag of er een of twee *t*'s of *d*'s moeten staan, want die kwestie is hier absoluut niet aan de orde. Er is in deze gevallen altijd maar één *t* of *d*, ook als er een bepaling bij staat die betrekking heeft op het verleden: *de vorig jaar beantwoorde brief*. *Gebraden* in [5] is het voltooid deelwoord van een onregelmatig (sterk) werkwoord. Zulke voltooid deelwoorden eindigen bijna altijd op *-en* en worden verder niet verbogen (dus niet: het *gebradene* haantje). Zij krijgen dezelfde behandeling als bijvoeglijke naamwoorden op *-en*: de gouden armband, de *vergeten* kunstenaar.

! Het bijvoeglijk gebruikte voltooid deelwoord wordt verbogen als een gewoon bijvoeglijk naamwoord.

OEFENING 1.13

Vorm voltooid deelwoorden, verbogen als bijvoeglijke naamwoorden in:

- 1 de (nemen) beslissing – de genomen beslissing
- 2 de (aankleden) pop
- 3 de (verwachten) erfenis
- 4 de (verbreden) rijksweg
- 5 het (dromen) succes
- 6 de (afleggen) eed
- 7 het (behalen) examen
- 8 de (vluchten) gevangene
- 9 de (overbelasten) rug
- 10 de (vergroten) foto
- 11 de (uitrusten) wandelaars
- 12 het (uitleggen) examenwerk
- 13 de (verdorren) bladeren
- 14 de (overheersen) echtgenoot
- 15 de (fronsen) wenkbrauwen
- 16 de (poetsen) schoenen
- 17 het (dragen) overhemd
- 18 het gisteren (ontbloten) lichaam
- 19 het (beantwoorden) telefoontje
- 20 de (uitmesten) studentenkamer

1.7 Engelse werkwoorden in het Nederlands

De laatste jaren verschijnen er steeds meer Engelse werkwoorden in het Nederlands. Je kunt deze het beste vervoegen alsof het regelmatige Nederlandse werkwoorden zijn. Je laat de uitgang *-en* weg en je kijkt of de stam eindigt op een medeklinker die in 't *kofschip* voorkomt. Als dat het geval is, dan vorm je de verleden tijd met *-te* en het voltooid deelwoord met *-t* (*printen*, stam *print-*; *ik print* – *ik printte* – *ik heb geprint*; *ik mix* – *mixte* – *gemixt*). Eindigt de stam op een medeklinker die niet in 't *kofschip* voorkomt, dan vorm je de verleden tijd met de uitgang *-de* en het voltooid deelwoord met *-d* (*dealen*, stam *deal-*; *ik deal* – *ik dealde* – *ik heb gedeald*; *ik show* – *showde* – *geshowd*). *Plannen*, *showen*, *dealen*, *freewheelen*, *printen*, *mixen*, *speechen*, *finishen*, *e-mailen* enzovoort leveren zo geen probleem op.

Als de stam van het werkwoord op een klinker eindigt, dan krijgt de verleden tijd *-de* en het voltooid deelwoord *-d*:

[1]	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Voltooid deelwoord
	ik bingo/-	ik bingo/de	ik heb gebingood
	jij bingoo/t; bingo/-jij	jij bingo/de	
	hij, zij bingoo/t	hij, zij bingo/de	
	wij bingo/ën	wij bingo/den	
	jullie bingoo/ën	jullie bingo/den	
	zij bingo/ën	zij bingo/den	

[2]	<i>Tegenwoordige tijd</i>	<i>Verleden tijd</i>	<i>Voltooid deelwoord</i>
	ik rugby/-	ik rugby/de	ik heb gerugbyd
	jij rugby/t; rugby/- jij	jij rugby/de	
	hij, zij rugby/t	hij, zij rugby/de	
	wij rugby/en	wij rugby/den	
	jullie rugby/en	jullie rugby/den	
	zij rugby/en	zij rugby/den	

Nu zijn er Engelse werkwoorden die eindigen op een e die van belang is voor de uitspraak van het woord. Zo'n werkwoord is *timen*. In deze gevallen moet je alleen de *n* weghalen om de stam te vinden: *timen*, stam *time*. We vervoegen het werkwoord als volgt:

[3]	<i>Tegenwoordige tijd</i>	<i>Verleden tijd</i>	<i>Voltooid deelwoord</i>
	ik time/-	ik time/de	ik heb getimed
	jij time/t; time/- jij	jij time/de	
	hij, zij time/t	hij, zij time/de	
	wij time/n	wij time/den	
	jullie time/n	jullie time/den	
	zij time/n	zij time/den	

Andere werkwoorden die op deze wijze vervoegd moeten worden, zijn: *barbecueën*, *breakdancen*, *racen* en *saven*: (ik) *barbecue*, *breakdance*, *race*, *save*.

Wanneer de stam van een van oorsprong Engels werkwoord eindigt op een *f* die ook als een *v* kan worden uitgesproken, zijn zowel een *t* als een *d* correct als laatste letter van het voltooid deelwoord. Hetzelfde geldt voor een *s* die ook als *z* wordt uitgesproken. Voorbeelden:

[4]	golfen	ik golf, ik golfde/golfte, ik heb gegolfd/gegolft
	briefen	ik brief, ik briefde/briefte, ik heb gebriefd/gebrieft
	leasen	ik lease, ik leasede/leasete, ik heb geleased/geleaset
	bridgen	ik bridge, ik bridgede/bridgete, ik heb gebridged/gebridget

Er zijn twee uitzonderingen op deze regeling:

1 Als de stam van het van oorsprong Engelse werkwoord eindigt op een dubbele medeklinker (bijvoorbeeld: *ss*), dan vernederlandsen we de stam:

[5]	crossen	ik cros, jij crost, wij crossen
		ik croste, wij crosten, gecrost
	stressen	ik stres, jij strest, wij stressen
		ik streste, jij streste, wij stresten

Maar let op: dit geldt alleen voor de werkwoorden, niet voor de zelfstandig naamwoorden. Daarin blijft de dubbele medeklinker: *crosswedstrijd*, *stresstoestand*. Ook: *grillen*, ik *gril*, *grilde*, heb *gegrild*, maar: *grillpan*.

Wanneer we het werkwoord op z'n Engels uitspreken, dan handhaven we wel de Engelse schrijfwijze. Daarom is het:

[6]	baseballen	ik baseball, jij basebal l t, wij baseballen
		ik basebal l de, wij basebal l den, gebasebal l d
	basketballen	ik basketbal, jij basketbal t , wij basketballen
		ik basketbal l de, jij basketbal l de, gebasketbal l d

- 2 Als de klemtoon van de stam valt op een lange oo, dan vernederlandsen we de stam:
We handhaven dan niet de -e als laatste letter van de stam, maar verdubbelen de o:

[7]	scoren	ik scoor (en niet: score)
	promoten	ik promoot (en niet: promote)
	smoken	ik smook (en niet: smoke)

NB Het gaat hier alleen om werkwoorden die uit het Engels komen. Een werkwoord als *douchen* is van oorsprong Frans. Dat kent als vervoeging: *ik douch, douchte, heb gedoucht* (dus zonder e). Maar er moet wel een -e in de zelfstandige naamwoorden: *douchekabine, douchebeurt*.

OEFFENING 1.14

Zet het werkwoord tussen haakjes in de juiste vorm.

- 1 Alle plastic wordt tegenwoordig (recyclen).
- 2 Waarom (promoten, tegenw. tijd + verl. tijd) jullie op die tentoonstelling niet zijn producten?
- 3 Nadat zij hadden (barbecueën), (blowen) zij stiekem in de garage.
- 4 Heb jij mij nog (e-mailen) over die offerte?
- 5 Dat die bank is (crashen), hadden we nooit kunnen vermoeden.
- 6 Waarom heb jij dat belangrijke bestand (deleten)?
- 7 Wanneer (deleten, tegenw. tijd + verl. tijd) jij die gestolen gegevens?
- 8 Dat programma is pasgeleden nog (updaten).
- 9 Gisteren (crashen) mijn computer.
- 10 Zij heeft haar zoon enorm (pushen) om die baan te nemen.
- 11 De sportclub (lobbyen, tegenw. tijd + verl. tijd) voor een nieuw stadion.
- 12 Het kantoor is compleet (restylen).
- 13 Coen (windsurfen, tegenw. tijd + verl. tijd) het liefst bij Scheveningen.
- 14 We hebben vandaag in de Wolfsberg (lunchen).
- 15 Isabelle (cruisen) wat af tegenwoordig!
- 16 Heb jij weleens (joggen) in clubverband?
- 17 Die aangifte moet nauwkeurig worden (nachecken).
- 18 (Skateboarden) jij zonder te weten hoe gevaarlijk dat is?

1.8 Lijst van Engelse werkwoorden (volgens het Groene Boekje)

afchecken	ik check af, jij checkt af, wij checken af ik checkte af, wij checkten af, afgecheckt
afkicken	ik kick af, jij kickt af, wij kicken af ik kickte af, wij kickten af, afgekickt
backen	ik back, jij bakt, wij backen ik backte, wij backten, gebackt
barbecueën	ik barbecue, jij barbecuet, wij barbecueën ik barbecuede, wij barbecueden, gebarbecued
baseballen	ik baseball, jij baseballd, wij baseballen ik baseballd, wij baseballden, gebaseballd
basketballen	ik basketbal, jij basketbalt, wij basketballen ik basketbalde, wij basketballden, gebasketbalde
blowen	ik blow, jij blowt, wij blowen ik blowde, wij blowden, geblowd
bowlen	ik bowl, jij bowlt, wij bowlen ik bowlde, wij bowlden, gebowld
brainstormen	ik brainstorm, jij brainstormt, wij brainstormen ik brainstormde, wij brainstormden, gebrainstormd
bridgen	ik bridge, jij bridget, wij bridgen ik bridgete/bridged, wij bridgeten/bridgeden, gebridget/gebridged
briefen	ik brief, jij brieft, wij briefen ik briefte/briefde, wij brieften/briefden, gebrieft/ gebriefd
brunchen	ik brunch, jij bruncht, wij brunchen ik brunchte, wij brunchten, gebruncht
cancelen	ik cancel, jij cancelt, wij cancelen ik cancelde, wij cancelden, gecanceld
carpoolen	ik carpool, jij carpoolt, wij carpoolen ik carpoolde, wij carpoolden, gecarpoold
cateren	ik cater, jij catert, wij cateren ik caterde, wij caterden, gecaterd
charteren	ik charter, jij chartert, wij charteren ik charterde, wij charterden, gecharterd
checken	ik check, jij checkt, wij checken ik checkte, wij checkten, gecheckt
choken	ik chook, jij chookt, wij choken ik chookte, wij chookten, gechookt
claimen	ik claim, jij claimt, wij claimen ik claimde, wij claimden, geclaimd
clusteren	ik cluster, jij clustert, wij clusteren ik clusterde, wij clusterden, geclusterd
coachen	ik coach, jij coacht, wij coachen ik coachte, wij coachten, gecocht
coaten	ik coat, jij coat, wij coaten ik coatte, wij coatten, gecoat
computeren	ik computer, jij computert, wij computeren ik computerde, wij computerden, gecomputerd
counselen	ik counsel, jij counselt, wij counselen ik counselde, wij counselden, gecounseld

counteren	ik counter, jij countert, wij counteren ik counterde, wij counterden, gecounterd
coveren	ik cover, jij covert, wij coveren ik coverde, wij coverden, gecoverd
crashen	ik crash, jij crasht, wij crashen ik crashte, wij crashten, gecrasht
crawlen	ik crawl, jij crawl, wij crawlen ik crawlde, wij crawlde, gecrawld
cricketen	ik cricket, jij cricket, wij cricketen ik crickets, wij crickets, gecricket
croonen	ik croon, jij croont, wij croonen ik croonde, wij croonden, gecroond
crossen	ik cros, jij crost, wij crossen ik croste, wij crosten, gecrost
cruisen	ik cruise, jij cruisset, wij cruisen ik cruisset/cruisede, wij cruiseten/cruiseden, gecruiset/gecruised
dealen	ik deal, jij dealt, wij dealen ik dealde, wij dealden, gedeald
deleten	ik delete, jij deletet, wij deleten ik deletete, wij deleteten, gedeletet
e-mailen	ik e-mail, jij e-mailt, wij e-mailen ik e-mailde, wij e-mailden, ge-e-maild
entertainen	ik entertain, jij entertaint, wij entertainen ik entertainde, wij entertainden, geëntertaint
faken	ik fake, jij faket, wij faken ik fakete, wij faketen, gefaket
finishen	ik finish, jij finisht, wij finishen ik finishte, wij finishten, gefinisht
flossen	ik flos, jij flost, wij flossen ik floste, wij flosten, geflost
focussen	ik focus, jij focust, wij focussen ik focuste, wij focusten, gefocust
grillen	ik grill, jij grilt, wij grillen ik grilde, wij grilden, gegrild
hacken	ik hack, jij hackt, wij hacken ik hackte, wij hackten, gehackt
hockeyen	ik hockey, jij hockeyt, wij hockeyen ik hockeyde, wij hockeyden, gehockeyd
housen	ik house, jij houset, wij housen ik housete/housede, wij houseten/houseden, gehoused/gehoused
hyven	ik hyve, jij hyvet, wij hyven ik hyvede, wij hyveden, gehyved
inchecken	ik check in, jij checkt in, wij checken in ik checkte in, wij checkten in, ingecheckt
intapen	ik tape in, jij tapet in, wij tapen in ik tapete in, wij tapeten in, ingetapet
interviewen	ik interview, jij interviewt, wij interviewen ik interviewde, wij interviewden, geïnterviewd
joggen	ik jog, jij jogg, wij joggen ik jogde, wij jogden, gejogd
houden	ik keep, jij keep, wij houden ik keepde, wij keepden, gekeepd

kicken	ik kick, jij kickt, wij kicken ik kickte, wij kickten, gekickt
kidnappen	ik kidnap, jij kidnapt, wij kidnappen ik kidnapte, wij kidnapten, gekidnap
killen	ik kil, jij kilt, wij killen ik kilde, wij kilden, gekild
labelen	ik label, jij labelt, wij labelen ik labelde, wij labelden, gelabeld
leasen	ik lease, jij leaset, wij leasen ik leasete/leasede, wij leaseten/leaseden, geleasedet/ geleased
lobbyen	ik lobby, jij lobbyt, wij lobbyen ik lobbyde, wij lobbyden, gelobbyd
lunchen	ik lunch, jij luncht, wij lunchen ik lunchte, wij lunchten, geluncht
lynchen	ik lynch, jij lyncht, wij lynchen ik lynchte, wij lynchten, gelyncht
managen	ik manage, jij managet, wij managen ik managede, wij manageden, gemanaged
mixen	ik mix, jij mixt, wij mixen ik mixte, wij mixten, gemixt
mountainbiken	ik mountainbike, jij mountainbiket, wij mountainbiken ik mountainbikete, wij mountainbiketen, gemountainbiket
nachecken	ik check na, jij checkt na, wij checken na ik checkte na, wij checkten na, nagecheckt
omturnen	ik turn om, jij turnt om, wij turnen om ik turnde om, wij turnden om, omgeturnd
overrulen	ik overrule, jij overrulet, wij overrulen ik overruledede, wij overruleden, overruled
passen	(‘een pass geven’) ik pass, jij passt, wij passen ik passte, wij passten, gepast
picknicken	ik picknick, jij picknickt, wij picknicken ik picknickte, wij picknickten, gepicknickt
plannen	ik plan, jij plant, wij plannen ik plande, wij planden, gepland
playbacken	ik playback, jij playbackt, wij playbacken ik playbackte, wij playbackten, geplaybackt
plotten	ik plot, jij plot, wij plotten ik plotte, wij plotten, geplot
pluggen	ik plug, jij plugt, wij pluggen ik plugde, wij plugden, geplugd
poolen	ik pool, jij poolt, wij poolen ik poolde, wij poolden, gepoold
pressen	ik pres, jij prest, wij pressen ik preste, wij presten, geprest
printen	ik print, jij print, wij printen ik printte, wij printten, geprint
promoten	ik promoot, jij promoot, wij promoten ik promootte, wij promootten, gepromoot
pushen	ik push, jij pusht, wij pushen ik pushte, wij pushten, gepusht
putten	ik put, jij put, wij putten ik putte, wij putten, geput

puzzelen	ik puzzel, jij puzzelt, wij puzzelen ik puzzelde, wij puzzelden, gepuzzeld
racen	ik race, jij racet, wij racen ik racete, wij raceten, geracet
rappen	ik rap, jij rapt, wij rappen ik rapte, wij rapten, gerapt
recyclen	ik recycle, jij recyclet, wij recyclen ik recyclede, wij recycleden, gerecycled
relaxen	ik relax, jij relaxt, wij relaxen ik relaxte, jij relaxte, wij relaxten, gerelaxt (maar: relaxed!)
restylen	ik restyle, jij restylet, wij restylen ik restylede, wij restyleden, gerestyled
rock-'n-rollen	ik rock-'n-rol, jij rock-'n-rolt, wij rock-'n-rollen ik rock-'n-rolde, wij rock-'n-rolde, gerock-'n-rolde
rocken	ik rock, jij rockt, wij rocken ik rockte, wij rockten, gerockt
rugbyen	ik rugby, jij rugbyt, wij rugbyen ik rugbyde, wij rugbyden, gerugbyd
runnen	ik run, jij runt, wij runnen ik runde, wij runden, gerund
nampln	ik sample, jij sampln, wij nampln ik samplede, wij sampledn, gesampled
saven	ik save, jij savet, wij saven ik savede, wij savedn, gesaved
scannen	ik scan, jij scant, wij scannen ik scande, wij scandn, gescand
scoren	ik scoor, jij scoort, wij scoren ik scoorde, wij scoorden, gescoord
scrabbelen	ik scrabble, jij scrabbelt, wij scrabbelen ik scrabbelde, wij scrabbeldn, gescrabbeld
scratchesn	ik scratch, jij scratcht, wij scratchesn ik scratchte, wij scratchtn, gescratcht
screenen	ik screen, jij screent, wij screenen ik screende, wij screenden, gescreend
scrollen	ik scrol, jij scrolt, wij scrollen ik scrolde, wij scrolde, gescrold
serven	ik serve, jij servet, wij serven ik servede, wij servedn, geserved
settelen	ik settel, jij settelt, wij settelen ik settelde, wij setteldn, gesetteld
shaken	ik shake, jij shaket, wij shaken ik shakete, wij shaketen, geshaket
shampooën	ik shampoo, jij shampooot, wij shampooën ik shampooede, wij shampooeden, geshampooed
shocken	ik shock, jij shockt, wij shocken ik shockte, wij shockten, geshockt
shoppen	ik shop, jij shopt, wij shoppen ik shoppte, wij shopptn, geshopt
showen	ik show, jij showt, wij showen ik showde, wij showden, geshowd
skateboarden	ik skateboard, jij skateboardt, wij skateboarden ik skateboardde, wij skateboardde, geskateboard

skeeleren	ik skeeler, jij skeelert, wij skeeleren ik skeelerde, wij skeelerden, geskeelerd
skypen	ik skype, jij skypet, wij skypen ik skypete, wij skypeten, geskypet
smashen	ik smash, jij smasht, wij smashen ik smashte, wij smashten, gesmasht
smoken	ik smook, jij smookt, wij smoken ik smookte, wij smookten, gesmookt
sms'en	ik sms, jij sms't, wij sms'en ik sms'te, wij sms'ten, ge-sms't
sneeren	ik sneer, jij sneert, wij sneeren ik sneerde, wij sneerden, gesneerd
snookeren	ik snooker, jij snookert, wij snookeren ik snookerde, wij snookerden, gesnookerd
speechen	ik speech, jij speecht, wij speechen ik speechte, wij speechten, gespeecht
sponsoren	ik sponsor, jij sponsort, wij sponsoren ik sponsorde, wij sponsorden, gesponsord
sprayen	ik spray, jij sprayt, wij sprayen ik sprayde, wij sprayden, gesprayd
sprinten	ik sprint, jij sprint, wij sprinten ik sprintte, wij sprintten, gesprint
squashen	ik squash, jij squasht, wij squashen ik squashte, wij squashten, gesquasht
stayeren	ik stayer, jij stayert, wij stayeren ik stayerde, wij stayerden, gestayerd
streaken	ik streak, jij streakt, wij streaken ik streakte, wij streakten, gestreakt
stressen	ik stres, jij strest, wij stressen ik streste, wij stresten, gestrest
stretchen	ik stretch, jij stretcht, wij stretchen ik stretchte, wij stretchten, gestretcht
strippen	ik strip, jij stript, wij strippen ik stripte, wij stripten, gestript
surfen	ik surf, jij surft, wij surfen ik surfte, wij surften, gesurft
swingen	ik swing, jij swingt, wij swingen ik swingde, wij swingden, geswingd
switchen	ik switch, jij switcht, wij switchen ik switchte, wij switchten, geswitcht
tackelen	ik tackel, jij tackelt, wij tackelen ik tackelde, wij tackelden, getackeld
tapen	ik tape, jij tapet, wij tapen ik tapete, wij tapeten, getapet
telexen	ik telex, jij telext, wij telexen ik telexte, wij telexten, getelext
timen	ik time, jij timet, wij timen ik timede, wij timeden, getimed
toasten	ik toast, jij toast, wij toasten ik toastte, wij toastten, getoast
tossen	ik tos, jij tost, wij tossen ik toste, wij tosten, getost
trainen	ik train, jij traint, wij trainen ik trainde, wij traiden, getraind

twitteren	ik twitter, jij twittert, wij twitteren, ik twitterde, wij twitterden, getwitterd
updaten	ik update, jij updatet, wij updaten ik updatete, wij updateten, geüpdatet
upgraden	ik upgrade, jij upgradet, wij upgraden ik upgradede, wij upgradeden, geüpgraded
whisten	ik whist, jij whist, wij whisten ik whistte, wij whistten, gewhist
windsurfen	ik windsurf, jij windsurft, wij windsurfen ik windsurfte, wij windsurften, gewindsurft
yellen	ik yel, jij yelt, wij yellen ik yelde, wij yelden, geyeld
zappen	ik zap, jij zapt, wij zappen ik zapte, wij zaptten, gezapt
zoomen	ik zoom, jij zoomt, wij zoomen ik zoomde, wij zoomden, gezoomd

Samenvatting

hoofdstuk 1

Spelling van regelmatige (zwakke) werkwoorden samengevat

Tegenwoordige tijd

Zoek de stam van het werkwoord (eventueel de $v \rightarrow f$ en de $z \rightarrow s$)

Bij *ik*: de stam

Bij *jij* voor het werkwoord: stam + **t**, achter het werkwoord: alleen de stam

Bij *hij, zij, u*: stam + **t**

Meervoud: het hele werkwoord.

Verleden tijd

Zoek de stam van het (originele) werkwoord, dus voordat de eventuele v en z worden veranderd in een f en s . Staat de laatste letter in '**t kofschip**' → stam + **te** voor enkelvoud, **ten** voor meervoud.

Eindigt deze op een andere letter → stam + **de** voor enkelvoud, **den** voor meervoud.

Voltooid deelwoord

Zoek de stam van het (originele) werkwoord, dus voordat de eventuele v en z worden veranderd in een f en s . Staat de laatste letter in '**t kofschip**', dan zet je er een **t** achter. Staat die laatste letter van de originele stam niet in '**t kofschip**', dan zet je, nadat je eventueel de v in een f en de z in een s hebt veranderd, een **d** erachter.

Persoonsvorm

Het werkwoord dat je in een bepaalde zin in een andere tijd kunt zetten. Kun je die tijd niet veranderen, dan is er geen sprake van een persoonsvorm, maar van bijvoorbeeld een voltooid deelwoord of een bijvoeglijk naamwoord. Uitzondering is de gebiedende wijs.

Stam

In principe het hele werkwoord zonder de laatste *-en*. De klinkerklank van de stam en het hele werkwoord is vrijwel altijd dezelfde.

Toets 1

Werkwoordsvormen

a Zet het werkwoord tussen haakjes in de juiste vorm. Zet de oneven zinnen in de tegenwoordige tijd en in de verleden tijd.

- 1 Mijn oma (breien) truien voor de hele familie.
- 2 Mijn oma heeft truien voor de hele familie (breien).
- 3 (Bereiden) u zich voor op het ergste?
- 4 Heeft u zich op het ergste (voorbereiden)?
- 5 Gregor (kuchen) al drie dagen.
- 6 Gregor heeft al drie dagen (kuchen).
- 7 Het lammetje (grazen) in het weiland.
- 8 Het lammetje heeft in het weiland (grazen).
- 9 Het vliegtuig (crashen) ten gevolge van blikseminslag.
- 10 Het vliegtuig is (crashen) ten gevolge van blikseminslag.
- 11 Rob (recyclen) al zijn afval.
- 12 Rob heeft al zijn afval (recyclen).
- 13 Op het laatste moment (deinzen) hij angstig terug.
- 14 Op het laatste moment is hij angstig (terugdeinzen).
- 15 Op maandag (hockeyen) hij bij Kampong.
- 16 Op maandag heeft hij (hockeyen) bij Kampong.
- 17 Dat (gebeuren) nooit meer.
- 18 Dat is nooit meer (gebeuren).
- 19 Servaas (beantwoorden) alle e-mails zo snel mogelijk.
- 20 Servaas heeft alle e-mails zo snel mogelijk (beantwoorden).
- 21 (Ontmoeten) jij veel mensen bij die nieuwe club?

b Maak van de werkwoorden een bijvoeglijk naamwoord.

- 1 De (uitdagen) tegenstander
- 2 Het (versuffen) slachtoffer
- 3 De (verbranden) auto
- 4 De (ontbreken) schakel
- 5 De (uitloten) student
- 6 De (afgelasten) wedstrijd
- 7 De (doorsluizen) miljoenen
- 8 De (erven) schilderijen
- 9 De (uitspugen) pruim
- 10 Het (beschamen) vertrouwen
- 11 De (uitbroeden) eieren

- c** Zet het werkwoord tussen haakjes in de juiste vorm.
- 1 Simon (bridgen) tegenwoordig elke zondagavond.
 - 2 Hoe laat zijn jullie (finishen)?
 - 3 (Speechen) Wil nog altijd zo geestig?
 - 4 Jij (skateboarden) behoorlijk gevaarlijk.
 - 5 Margriet heeft per ongeluk alle gegevens (deleten).
 - 6 Heb jij die auto (leasen) of zelf (aanschaffen)?
 - 7 Zijn baan wordt (upgraden).
 - 8 Na te zijn (inchecken), (lunchen) hij uitgebreid.
 - 9 Hoe jij dat altijd weer (managen), is mij een raadsel.
 - 10 Als de koffers zijn (labelen), zien we ze voorlopig niet terug.
 - 11 Marco (mountainbiken) al sinds zijn vierde jaar.
 - 12 Ik (promoten, verleden tijd) graag de wandelsport.
 - 13 Hij (shaken, verleden tijd) als een rietje toen hij werd (arresteren).
 - 14 Heb jij dat bestand eigenlijk wel (saven)?
 - 15 Maarten heeft de hele avond (surfen).